



Faglig tiårsdugnad: Allmennmedisin

RED.: Steinar Hunsbår

Allmennmedisin, 1. utgave

Gyldendal Akademisk, 2013

984 sider

Pris: 995,-

ISBN 97882-05-40192-1

Det er ti år siden sist. Andre utgave av den norske læreboka i allmennmedisin kom i 2003, og i vinter var ventetiden over, tredje utgave var klar.

Boka beskriver klinisk allmennpraksis, i tillegg til rammene for det allmennmedisinske arbeidet. Den er skrevet først og fremst for medisinstuderenter i grunnutdanningen og for allmennleger i klinisk praksis. Den er organisert i seks deler med følgende hovedoverskrifter:

- Allmennmedisin og allmennpraksis
- Viktige organovergripende symptomer
- Sykdommer i kroppens organer
- Livsløpet
- Konsultasjoner med ulike formål
- Å være allmennlege

Dette kjenner vi igjen fra andre utgave. Nye kapitler dreier seg om faglig oppdatering og kunnskapsbasert praksis, medisinsk uforklarte helseplager og seksualmedisin, mens helseproblemer hos lesbiske og homofile ikke er omtalt i et eget kapittel i denne utgaven. Bokas fremste styrke er at den omtaler temaene med utgangspunkt i sykdomspresentasjon og symptomer, i tillegg til diagnosebasert omtale som er mer i tråd med lærebøker i andre kliniske fag. Dette gjenspeiler den allmennmedisinske arbeidsmåten.

Det er ikke lenger opplagt at en kan revidere og videreføre læreverk som tradisjonelle bøker, skriver redaksjonen i forordet. Kanskje er det nettopp derfor viktig å ikke prøve å tilfredsstille alle behov. Nettbaserte oppslagsverk kan oppdateres, ha søkbar informasjon og et ubegrenset totalomfang. I en bok må informasjonen ha en noe mer varig verdi, en mer helhetlig framstilling – og det bør kunne gå an å bære boka i sekken uten å knekke nakken.

Læreboka er mindre egnet til oppslag mens pasienten sitter på kontoret. Til det finnes det etter hvert flere gode elektroniske oppslags-

verk og databaser. For ferske klinikere er det nyttig at oppslagsverk til bruk «i all hast» er eksplisitte hva angår for eksempel dosering og varighet av medikamentell behandling. På dette området er de ulike kapitlene i læreboka forskjellige, noen skisserer og drøfter behandlingsprinsipper og medikamentgrupper, mens andre kapitler nevner de minste detaljer i behandlingen. Det fungerer greit slik, boka ville raskt blitt for stor hvis alle behandlingsdetaljer skulle vært med for alle sykdommer. Til raske oppslag har punktmessige framstillinger mye for seg, da er stikkord nok. Men når medisinstuderenter skal lære seg stoffet for første gang og få en innføring i faget, er det viktig med en mer sammenhengende tekst. Dette gir større mulighet for nødvendig refleksjon. Som mer eller mindre erfarne leger vil denne boka gi en mulighet til å få ny oversikt og helhetlig drøfting av faget. Mange leger har sin grunnutdanning fra utlandet, og denne boka setter klinisk praksis inn i realistiske norske rammer. Redaktørene skriver i forordet at boka også skal ha en normativ funksjon. Den er med på – og viktig for – å definere hva allmennmedisin bør være. Dette er kanskje det viktigste med den. I en verden med et mylder av muligheter for diagnostikk og behandling, er det viktig at et bredt kollegium har definert en norm for hva en god allmennlege er og hva en god allmennlege skal gjøre.

Samtidig er det en fare at en slik bok blir for omfattende, læreboka i allmennmedisin har blitt større for hver utgave, og nærmer seg en smertegrense. Boka får større verdi for leger i spesialisering og ferdige spesialister, men med økende omfang blir den kanskje mindre tilgjengelig for studentene. Det er lett å bli overveldet, spesielt fordi sidene i boka er mettet med tekst, med relativt få figurer og oversiktsbilder sammenlignet med internasjonale lærebøker i andre kliniske fag, selv om det er flere enn i forrige utgave. Boka har noen virkelige gode figurer, men studentene kunne nok fortsatt hatt nytte av flere. Noen av figurene er så gode og oversiktlige at de nettopp fortjener et bokmerke til et raskt oppslag mens pasienten er der. Lesbarheten styrkes av at omtalen av hver sykdom og hvert symptom

er delt opp i oversiktlige avsnitt med små variasjoner: Disponerende faktorer, sykehistorie og klinisk undersøkelse, tilleggsundersøkelser, tiltak og råd, oppfølging, prognose og forebygging. Stikkordregisteret er grundig og godt, bedre enn i mange andre norske medisinske lærebøker. Det er spesielt viktig i en så omfangsrik og tematisk bred bok som denne. I likhet med mange andre lærebøker er det generelt ikke litteraturreferanser i boka. Det ville økt bokas omfang enda mer, og det er derfor en forståelig prioritering. Mangelen på referanser er i tråd med en tradisjonell tilnærming til lærebøker. Dette står likevel i kontrast til kravet om etterprøvbarehet som ellers gjelder informasjonskilder for kunnskapsbasert praksis. Mange vil hevde at lærebøker for høyere utdanning bør inneholde litteraturreferanser, og at tradisjonen på dette området bør endres.

Når det gjelder bidragsytere, så har over 70 personer vært med på å skrive boka, og forfatterne er grundig omtalt. Bredden i forfatterlista speiler bredden i faget. Her er bidragsytere i aldersspennet 32 til 70 år, med legekontorer fra Hammerfest i nord, til Stavanger og Stokke i sør. Steinar Hunsbår er for tredje gang hovedredaktør for læreboka, redaksjonskomiteen har for øvrig bestått av Mette Brekke, Per Hjortdahl, Knut Arne Holtedahl, Hogne Sandvik og Tone Smith-Sivertsen, det vil si at halvparten av medlemmene i redaksjonen er med fra forrige utgave. De allmennmedisinske universitetsmiljøene er sterkt representert med stor bredde i forskningsfelt, men læreboken har også forfattere som kun har sitt virke i klinisk praksis. Det er en styrke at forfatterkorpset både har akademisk og praktisk kompetanse.

Tidligere utgaver av læreboka i allmennmedisin har vært brukt i Danmark og Sverige, og den nye utgaven er tenkt oversatt og tilpasset de andre skandinaviske landene. Dette er en bok redaksjonen, bidragsyterne og alle i det norske allmennmedisinske miljøet kan være stolte av!

Anja Brænd

lege og PhD stipendiat, Avdeling for allmennmedisin, HELSAM, UiO